

Sygn. akt III U 632/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2022r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Danuta Poniatowska
Protokolant:	Karolina Dubnicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 stycznia 2022r. w Suwałkach

sprawy **M. J.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do renty rodzinnej

w związku z odwołaniem M. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 26 października 2021 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje M. J. prawo do renty rodzinnej po zmarłym (...) J. J..

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26.10.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.) odmówił M. J. prawa do renty rodzinnej po zmarłym J. J.. Organ rentowy wskazał, iż z dowodów zgromadzonych w trakcie rozpoznawania wniosku wynikało, że wnioskodawczyni w dniu śmierci rozwiedzonego małżonka nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, nie miała prawa do alimentów ustalonych z jego strony wyrokiem, ugodą sądową lub umową pisemną pomiędzy rozwiedzionymi małżonkami.

W odwołaniu od tej decyzji M. J. domagała się jej zmiany i przyznania jej prawa do renty rodzinnej po J. J.. Podniosła, iż od momentu orzeczenia rozvodu między małżonkami, tj. od 19.11.1985 r. otrzymywała od męża na utrzymanie określone kwoty w gotówce, ostatnio po (...) zł miesięcznie. Kwoty te łożył na jej rzecz dobrowolnie i regularnie. Wskazując na przepisy regulujące kwestie prawa wdowy do renty rodzinnej po zmarłym mężu, podniosła, iż orzeczony rozwód nastąpił z wyłącznej winy J. J.. Jego przyczyną była choroba alkoholowa zmarłego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

M. J. (ur. (...)) w dniu 13.10.2021 r. wystąpiła z wnioskiem o rentę rodzinną po zmarłym (...)r. J. J.. Małżonkowie J. J. związek małżeński zawarli 28.10.1978 r. Wyrokiem z 19.11.1985 r. sygn. akt R.III.C 486/85 Sąd Rejonowy w Suwałkach orzekł rozwód małżeństwa. Orzeczenie stało się prawomocne 11.12.1985 r., odwołująca nie była uprawniona do alimentów na swoją rzecz, jedynie na rzecz małoletnich dzieci, które zmarły płacił dobrowolnie. Dobrowolnie podwyższał też należności alimentacyjne na rzecz dzieci, w miarę wzrostu ich potrzeb.

Po orzeczeniu rozwodu M. J. i J. J. zamieszkiwali razem w dotychczas zajmowanym mieszkaniu do dnia śmierci J. J.. J. J. zajmował oddzielny pokój, z kuchni i łazienki korzystali wspólnie. Zajmowane mieszkanie było własnością M. J., która wykupiła je od zakładu pracy. J. J. pomagał jej w spłacie kredytu mieszkaniowego, łożył na remonty, zakupy sprzętu AGD (wyjaśnienia odwołującej, zeznania świadków K. W. i I. C. k. 40-41). Dzielili też między siebie koszty utrzymania mieszkania w ten sposób, że M. J. opłacała czynsz a J. J. energię elektryczną i inne media (odpisy dokumentów – druków przelewów za energię elektryczną na nazwisko J. J. k. 23,26,27, rozwiązania umowy z N. k. 24).

M. J. i J. J. nie prowadzili wspólnej kuchni, z wyjątkiem rodzinnych spotkań z okazji świąt czy innych. Wówczas zmarły robił zakupy, bądź pokrywał ich koszty, a M. J. przygotowywała posiłki.

M. J. przed uzyskaniem emerytury chorowała i pobierała świadczenie rentowe. J. J. pracował jako elektryk, po uzyskaniu uprawnień pobierał emeryturę, poczynając od 1.07.2019 r. przyznaną decyzją ZUS w B. z 23.07.2019 r. (akta rentowe k. 9). Cały czas jednak dorabiał jako elektryk, także za granicą i jego możliwości finansowe były dużo lepsze niż rozwiedzionej małżonki. J. J. był osobą z chorobą alkoholową. Mimo leczenia odwykowego, nie pozbył się nałogu. Okoliczność ta była powodem rozstania małżonków, nie miał on jednak problemów ze znalezieniem zatrudnienia, gdyż był cenionym fachowcem. Od momentu orzeczenia rozwodu między małżonkami, tj. od 19.11.1985 r. M. J. otrzymywała od męża początkowo na utrzymanie rodziny, a potem po usamodzielnieniu się dzieci na swoje utrzymanie, określone kwoty w gotówce, ostatnio po (...) zł miesięcznie. Kwoty te łożył na jej rzecz dobrowolnie i regularnie. Okoliczności te potwierdzają dołączone do odwołania wyciągi bankowe z konta M. J. w Banku (...) S.A. za okres od 1.01.2018 r. do 30.09.2021 r. (k.14-18 akt). Dokumenty te potwierdzają również twierdzenia odwołującej i zeznania świadków, że J. J. dorabiał znaczne kwoty z tytułu wykonywania prac elektryka i przelewał je na konto byłej małżonki, by zabezpieczyć je przed wydaniem w trakcie „ciągu alkoholowego”. Z jego konta na konto M. J. dokonywano wielokrotnie przelewów drobnych kwot na utrzymanie bieżące i rozliczenie wydatków oraz znacznych kwot w latach 2018 – 2021. Były to następujące kwoty: (...) zł, (...) zł, (...) zł, (...)zł, (...) zł, (...) zł i ostatni przelew duży przelew z 31.03.2021 r. -(...)zł.

Wyciągi bankowe, dokumentujące regularne przelewy kwoty (...) zł miesięcznie, nie pozostawiają wątpliwości, co do dobrowolnego łożenia zmarłego na rzecz byłej żony alimentów na podstawie ustnej umowy między byłymi małżonkami.

Sąd zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. W myśl art. 67 ust. 1 ustawy do renty rodzinnej uprawnieni są następujący członkowie rodziny spełniający warunki określone w art. 68-71: dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione (pkt 1); przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, w tym również w ramach rodziny zastępczej (pkt 2) oraz małżonek (wdowa i wdowiec - pkt 3).

Zgodnie zaś z treścią art. 70 ust. 1 ustawy, wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli: w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy (pkt 1) albo wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole - 18 lat

życia, lub jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej (pkt 2).

Nadto, w myśl art. 70 ust. 2 ustawy, prawo do renty rodzinnej nabywa również wdowa, która osiągnęła wiek 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania osób wymienionych w ust. 1 pkt 2. Stosownie zaś do treści - kluczowego w niniejszej sprawie - art. 70 ust. 3 ustawy, małżonka rozwiedziona lub wdowa, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia warunków określonych w ust. 1 lub 2 miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 12 maja 2014 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 683) uznał art. 70 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS częściowo za niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, stwierdzając, że zgodnie z celem świadczenia i sposobem jego uregulowania rentę rodzinną powinna otrzymać osoba, wobec której obowiązek alimentacyjny był dobrowolnie realizowany do momentu śmierci zobowiązanego.

Zatem kwestią kluczową dla rozstrzygnięcia było to, czy zmarły J. J.łożył dobrowolne alimenty na utrzymanie odwołującej. W toku postępowania ustalono, że byli małżonkowie zamieszkiwali wspólnie, łączyły ich dobre relacje, wspomagali się nawzajem i wspólnie pokrywali koszty utrzymania mieszkania, które formalnie było własnością M. J.. Ponadto nie budzi wątpliwości Sądu, że M. J. otrzymywała od byłego męża regularnie dobrowolne alimenty w wysokości (...)zł miesięczne, co potwierdzają wyciągi bankowe.

W ocenie Sądu, dla nabycia prawa do renty rodzinnej przez rozwiedzionego małżonka wystarczające jest wykazanie przez niego, że alimenty były w rzeczywistości dobrowolnie uiszczane przez byłego małżonka do dnia jego śmierci, bez konieczności potwierdzania prawa do alimentów wyrokiem sądowym lub ugodą sądową. Potwierdzeniem prawa do alimentów może być nie tylko orzeczenie lub ugoda sądowa, ale także umowa zawarta pomiędzy małżonkami również w sposób dorozumiany, o istnieniu której może świadczyć fakt, że alimenty były w rzeczywistości uiszczane przez byłego małżonka do dnia jego śmierci na rzecz osoby uprawnionej. Stanowisko takie zajął np. Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z 6.03.2018 r. sygn. akt III AUa 770/17 (publ. Legalis nr 1743608), w którym uznał za dopuszczającą, jako potwierdzenie prawa do alimentów, także czynność faktyczną w postaci dobrowolnego uiszczania przez byłego małżonka do dnia jego śmierci na rzecz osoby uprawnionej środków utrzymania. Nieuprawnionym byłoby bowiem różnicowanie praw małżonków rozwiedzionych, którym zmarły małżonek wypłacał alimenty dobrowolnie z tymi, którym wypłacał je na skutek wyroku lub ugody sądowej. Obie kategorie małżonków są bowiem w takim samym stopniu uprawnione do alimentów, a co za tym idzie, także do renty rodzinnej.

Ze zgromadzonych w sprawie dowodów wynika w sposób niezbity, iż zmarły pomimo rozvodu zamieszkiwał do dnia śmierci razem z wnioskodawczynią, dobrowolnie uiszczając na jej rzecz alimenty. Tym samym wyczerpane zostały przesłanki z art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.). Małżonkowie rozwiedzeni, którzy w drodze zgodnego porozumienia ustalają sposób realizacji obowiązku alimentacyjnego ciążącego na jednym z nich względem drugiego, nie mogą ponosić ujemnych następstw w postaci nierównego traktowania w zakresie prawa do renty rodzinnej w porównaniu z osobami, które kwestie wzajemnej alimentacji ustaliły w wyroku lub ugodzie sądowej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.01.2017 r. sygn. akt III AUa 732/16 publ. Legalis nr 1595060 i inne).

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.

sędzia Danuta Poniatońska